

TANTÁRGYI ADATLAP

Verbális kommunikáció

BMEGT43A359

I. TANTÁRGYLEÍRÁS

1. ALAPADATOK

Tantárgy neve

Verbális kommunikáció

Azonosító

BMEGT43A359

A tantárgy jellege

kontaktórás tanegység

Kurzustípusok és óraszámok

<i>Típus</i>	<i>óraszám</i>
Előadás	2
Gyakorlat	2
Laboratórium	0

Tanulmányi

teljesítményértékelés
(minőségértékelés)

típusa

vizsgjegy

Kreditszám

6

Tantárgyfelelős

Neve *Beosztása* *Email címe*

dr. Bárány Tibor egyetemi adjunktus barany.tibor@gtk.bme.hu

Tantárgyat gondozó oktatási szervezeti egység

Szociológia és Kommunikáció Tanszék

A tantárgy weblapja

<https://edu.gtk.bme.hu>

A tantárgy oktatásának nyelve

magyar - HU

A tantárgy tantervi szerepe, ajánlott féléve

Szak: **Kommunikáció és médiatudomány alapszak BA**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **4**

Közvetlen előkövetelmények

Erős Nincs

Gyenge Nincs

Párhuzamos Nincs

Kizáró feltételek Nincs

A tantárgyleírás érvényessége

Jóváhagyta a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Kari Tanácsa (2025.11.26.) az 581015/11/2025 iktatószámon hozott határozatával, amely érvényes 2025.11.26-tól.

2. CÉLKITŰZÉSEK ÉS TANULÁSI EREDMÉNYEK

Célkitűzések

A tárgy legfőbb célja, hogy a „felfedezettő tanulás” jegyében a hallgatók reflektált viszonyt alakítsanak ki a saját nyelvhasználatukhoz, és általában véve a nyelvhasználat vagy a nyelvi kommunikáció jelenségeihez. Szemben mindazzal, amit esetleg középiskolában tanultak, tudatosítaniuk kell: leíró értelemben minden nyelvhasználó tökéletes beszélője az anyanyelvének – a mi feladatunk pedig abban áll, hogy megfigyeljük, milyen szabályok szerint alkotjuk meg és használjuk a mondatainkat az egyes kommunikációs helyzetekben. A hallgatóknak meg kell érteniük, hogy a nyelvhasználati és kommunikációs szabályok és normák leírása elméletalkotási vagy modellezési feladat. (Az a „leíró nyelvtan” pedig, amelyet az iskolában tanultak, csupán egy lehetséges – és finoman fogalmazva: nem túl jó – elmélete a magyar nyelv grammatikájának.) Elsősorban ehhez a feladathoz kapnak segítséget a kurzuson: az elsajátított fogalmi eszköztár – a félév első felében a modern nyelvtudomány és nyelvelmélet, a második felében pedig a kurrens pragmatikai elméletek alapfogalmaival ismerkednek meg a hallgatók – révén képesek lesznek a számukra fontos nyelvhasználati jelenségek minél szabatosabb leírására és elemzésére. A nyelvi adatok összegyűjtése és rendszerezése azonban az ő dolguk. A tárgy másik fontos célja, hogy a nyelvi babonák és az ún. lingvicizmus kritikai vizsgálata révén rámutasson a deskriptív és a preskriptív szempontok, a leíró és az előíró megközelítés összekeverésének lehetséges és valós veszélyeire (a nyelvi stigmatizációtól a nyelvi jogok szisztematikus megsértéséig). A beszédaktus-elmélet mint elemzési eszköztár ismerete szintén hozzásegítheti a hallgatókat a nyelvhasználat hatalmi dimenzióinak felismeréséhez és a releváns kritikai szempontok megfogalmazásához, amire a későbbi kurzusok során is támaszkodhatnak. (Ezért foglalkozunk a kurzuson a nyelvi szexizmus vagy a mikroagresszió (stb.) jelenségével.) A tárgy harmadik fontos célja a szövegértési kompetencia fejlesztése és az értekező szövegműfajokkal kapcsolatos ismeretek elmélyítése a különböző műfajú nyelvtudományos és filozófiai szövegek feldolgozása révén. Részben ezzel magyarázható, hogy a beszédaktus-elméletet vagy a társalgási implikaturák elméletét nem tankönyvből ismerik meg a hallgatók, hanem az eredeti – magyarul is elérhető – szövegeket olvasva ismerkednek meg velük.

Tanulmányi eredmények

Tudás

1. A kommunikációs jelenségek tanulmányozásához szükséges társadalomtudományi fogalomkészlet ismerete
2. Kommunikációs és médiajelenségek leírásához szükséges fogalomkészlet ismerete
3. Társadalmi intézmények (jog, nyelv, vallás stb.) ismerete

Képesség

1. Társadalmi és kommunikációs problémák megoldásának képessége
2. Argumentációs és racionális vitában részvétel képessége
3. Szakmai nyelvhasználat képessége

Attitűd

1. Társadalomtudományi egocentrizmustól való tartózkodás más társadalomtudományok összefüggésében

Önállóság és felelősség

1. Jó nyelvi megformáltságra törekvés a megnyilatkozásokban

Oktatásmódszertan

A jegyszerzés feltétele a két zárthelyi dolgozat megírása a félév során (melyek közül az egyik eredménye javítható/pótolható), vagy három elfogadott response paper a félév első blokkjának anyagából és öt elfogadott response paper a félév második blokkjának anyagából. (A hallgató a félév mindkét blokkja esetén megválaszthatja, hogy zárthelyi dolgozat megírása vagy response paperek leadása révén kíván részt venni a közös munkában.) Amennyiben valamelyik feltétel nem teljesül, a hallgató nem adhat le vizsgadolgotatot és nem vehet részt szóbeli vizsgán. A response paperek az adott óra kötelező szakirodalmára kritikai észrevételekkel reflektáló rövid esszék (terjedelem: maximum 3000 leütés; felépítés: rövid kérdés, amelyre a hallgató értelmezése szerint az olvasott szöveg választ keres + a válasz strukturált ismertetése), amelyeket legkésőbb az órát megelőző estig kell feltölteni a kurzus moodle-oldalára. A félév első blokkjának anyagából (3–5. hét) mindhárom óra szakirodalmához szükséges response papert készíteni, a félév második blokkjának anyagából (7–14. hét) viszont a hallgató kiválaszthatja azt az öt olvasmányt, amelyhez response papert ír. A késve leadott response papereket az oktató nem értékeli. A kötelező nyolc (három plusz öt) response papernél többet is le lehet adni. A hallgató választhat, hogy milyen formában szeretne vizsgázni: leadhat szemináriumi dolgozatot (írásbeli vizsga) vagy részt vehet szóbeli vizsgán. Szemináriumi dolgozat (írásbeli vizsga): Terjedelem: 15 ezer leütés. A dolgozat elkészítését egy részletes vázlat bemutatása előzi meg. A vázlat tartalmazza a dolgozat rövid (10–15 soros) ismertetését, 5–10 pontból álló tematikus vázlatát és a feldolgozott szakirodalom előzetes listáját. Ha a hallgató a vizsgaidőszak elejére kijelölt időpontig leadja dolgozatának előzetes változatát, akkor azt a kurzus oktatója néhány napon belül kommentálja. (Előzetes változat leadása nem kötelező.) A szemináriumi dolgozat végleges változatát legkésőbb a vizsga napját megelőző nap este 8 óráig kell leadni. A késés (a vázlat és a dolgozat esetében is) a dolgozatra szerzhető 50 pontból napi 10%, azaz 5 pont levonással jár. Szóbeli vizsga: a vizsga két részből áll. Az első részben a hallgatók a félév első blokkja során elsajátított ismeretek segítségével hívásával részletesen elemzik az alábbi kötetek egy-egy (az oktató által kiválasztott) rövid írását: — Kálmán László – Nádasdy Ádám (2007) Hajnali hárompercesek a nyelvről. Internetes kiadás, <http://budling.nyud.hu/~kalman/arch/hajnali.pdf> — Nádasdy Ádám (2003) Ízlések és szabályok. Budapest: Magvető. — Nádasdy Ádám (2008) Prédikál és szónokol. Budapest: Magvető. A vizsga második részében a hallgatók a félév második blokkja során elsajátított elemzési technikák segítségével részletesen elemeznék egy konkrét társalgási folyamatot (vagy annak egy részletét), amelynek írásbeli vagy mozgóképes dokumentációját az oktató a helyszínen a hallgatók rendelkezésére bocsátja. A szemináriumi munka az órai diskussziókban való aktív és rendszeres részvételt jelenti. A pusztán jelenlét önmagában nem elegendő a szemináriumi munkában való részvétel sikeres teljesítéséhez. Kiemelkedően színvonalas szemináriumi munkáért a hallgató maximum 5 plusz pontot kaphat.

Tanulástámogató anyagok

- A tantárgy elvégzéséhez szükséges oktatási anyagok, szakirodalom a kurzus moodle-oldaláról érhető el a hallgatóknak (edu.gtk.bme.hu)

II. TANTÁRGYKÖVETELMÉNYEK

A TANULMÁNYI TELJESÍTMÉNY ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

Általános szabályok

Az óralátogatás kötelező. Az aláírás feltétele: max. 4 hiányzás.

Teljesítményértékelési módszerek

Az előadás anyagának számonkérése, az interaktív gyakorlatok során végzett munka értékelése.

Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részaránya a minősítésben

- response paperek vagy zárthelyi dolgozatok: 20
- gyakorlati feladat és rövidkritika: 20
- órai munka: 10
- összesen: 50

Vizsgaelemek részaránya a minősítésben

- vizsga: 50

Az aláírás megszerzésének feltétele, az aláírás érvényessége

Az aláírás feltétele az óralátogatás (max. 30 százalékos hiányzás).

Érdemjegy-megállapítás

Jeles	95
Jeles	90-94
Jó	80-89
Közepes	60-79
Elégéséges	50-59
Elégtelen	0-49

Javítás és pótlás

A javítás és pótlás rendjét mindig a hatályos TVSZ szabályozza.

A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

részvétel a kontakt tanórákon	56
félévközi készülés a gyakorlatokra	24
felkészülés a teljesítményértékelésekre	10
kijelölt írásos tananyag önálló elsajátítása	40
vizsgafelkészülés	50
összesen	180

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Kari Hallgatói Képviselőlet véleményezése után jóváhagyta dr. Szandi-Varga Péter oktatási dékánhelyettes 2025.11.10-én. Érvényes 2025.11.10-től.

III. RÉSZLETES TANTÁRGYTEMATIKA

TEMATIKAI EGYSÉGEK ÉS TOVÁBBI RÉSZLETEK

A félévben sorra vett témák

1. A verbális kommunikáció vizsgálata 2. Nyelvészet, nyelvészkedés, nyelvpolitika 3. Innátizmus 4. Jelentélméletek: modelleméleti, kognitív, strukturális szemantika 5. Mentális jelentélméletek 6. Szemantika és pragmatika viszonya 7. Nem-természetes (kommunikációs) jelentés 8. Beszéddaktusok 9. Társalgási maximák és implikaturák 10. Relevanciaelmélet 11. Irónia 12. Nyelvi szexizmus 13. Nyelvi agresszió 14. Megtévesző kommunikatív gyakorlatok

További oktatók

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Tantárgyi adatlap I. és II. részén túli III. részét az érintett szak(ok) szakfelelőse(i)vel való egyeztetés alapján az 1.8. pontban megjelölt Szociológia és Kommunikáció Tanszék vezetője hagyja jóvá.